

MUISTIO

CAP 2021-27 MAASEUDUN KEHITTÄMISTOIMENPITEITÄ VALMISTELEVAN TYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika: Keskiviikko 15.5.2019 klo 13-16

Paikka: Kokoushuone Jakovara, Mariankatu 9, Helsinki

Läsnäolijat:

Taina Vesanto, MMM, pj
Sanna Sihvola, MMM, varapj.
Laura Jänis, MMM
Juuso Kalliokoski, MMM
Anne Vainio, MMM
Jyri Inha, VM
Harri Ahlgrén, TEM
Reijo Martikainen, Ruokavirasto
Teemu Hauhia, Maaseutuverkosto
Ritva Rintapukka, Etelä Pohjanmaan ELY-keskus
Katja Laitinen, Satakuntaliitto
Leila Lindström, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Taina Väre, Suomen Kuntaliitto
Marko Mäki-Hakola, MTK
Heikki Huhtanen, MTK
Bjarne Westerlund, SLC
Tauno Linkoranta, Suomen Kylät ry
Hannemari Niemi, SEKES ry
Eliisa Vesisenaho, Pirkan Helmi ry
Marianne Selkänaho, MMM, siht.
Leena Anttila, MMM, siht.

Pysyvät asiantuntijat:

Eero Pehkonen, MMM

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:00. Kokouksen esityslista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen 9.4.2019 muistio hyväksyttiin.

3. CAP-valmistelun tilannekatsaus

Sanna Sihvola kertoi, että neuvoston horisontaalisten asioiden työryhmä kokoontuu lähes viikoittain. Romanian pj-kauden konsolidoitu muutosesitys käsitellään otsikkotasolla kuluvalla viikolla. Sen jälkeen Romania aloittaa bilateraalineuvottelut CAP-suunnitelma-asetusesityksen ongelmakohtista. Uudessa toimeenpanomallissa määritellään kaikille tuotoksille etukäteen keskimääräinen yksikkökustannus, ja sen toteutumista seurataan EU-maksujen yhteydessä. Tämä tulee olemaan suuri muutos aikaisempiin ohjelmakausiin verrattuna ja aiheuttamaan paljon hallinnollista työtä.

Kansallisessa valmistelussa viimeiset työpajat pidetään toukokuussa (2019). ELY-keskukset ovat toimittaneet omat tarveanalyysinsä MMM:ään määräaikaan 15.4.2019 mennessä.

4. Kansallinen valmistelu

a) Tarveanalyysi: ELY-keskusten kommentit tarveanalyysiin ja ELY-keskusten alustavat painotukset tulevalle rahoituskaudelle

Sanna Sihvola esitteli yhteenvedon ELY-keskusten laatimien tarveanalyysien painopisteistä ja resurssitarpeista tulevalle kaudelle. I-pilaria ei välttämättä oltu vielä huomioitu kaikissa tarveanalyysissä. Yritys- ja hankerahoituksen tarve on useimmilla ELY-keskuksilla vähintään nykyisen ohjelmakauden tasolla. ELY-keskusten aineiston perusteella muokataan kaikkien erityistavoitteiden tarveanalyysia ja käsitellään sitä kesäkuun kokouksessa.

Keskustelua käytiin mm. seuraavista asioista:

- ELY-keskusten priorisointien pitäisi johtaa enemmän konkretiaan. On syytä pohtia, mitä tulevalle kaudella olisi mahdollista tehdä järkevämmän ja vaikuttavammin resursseista riippumatta. Valtakunnalliset teemat ja hallitusohjelman linjaukset, kuten biotalous ja energiapolitiikka tulisi näkyä läpileikkaavina myös alueiden suunnitelmissa.
- Yllättävää oli, etteivät esim. kyläverkot, energia, työvoimapula ja viennin alkuun saattaminen nousseet esille voimakkaammin ELY-keskusten analyysissä.
- Rahoituksesta on niukkuutta jo nyt, joten vähintään nykytasoa tarvittaisiin tulevalle rahoituskaudella. Rakennerahasto-ohjelmat eivät voi korvata maaseuturahaston leikkausta, varsinkaan Länsi- ja Etelä-Suomessa, jonne rakennerahastovaroja ei kovin paljoa kohdennu.
- Tarvitaan myös eri rahoituslähteiden yhteensovitusta, esim. osaamisessa ja yritystoiminnassa.
- Onko eri alueiden painotuksissa eroja?
- Analyysissä pitäisi puhua enemmän vaikuttavuudesta. Nyt niissä pääasiassa toistetaan toimenpiteitä, joita alueilla on tähän mennessä tehty. Sen sijaan kannattaisi pohtia laajempia kokonaisuuksia, esim. kylätason energiaomavaraisuutta, ja miten se voitaisiin toteuttaa sekä tehdä priorisointeja.
- Tulevan kauden rakennerahasto-ohjelman sisällöstä järjestettiin rahastokohtaiset työpajat toukokuun alussa. EAKR-työpajassa nousi vahvasti esiin saavutettavuus, myös Etelä- ja Länsi-Suomen osalta. Laajakaista pitäisi kuitenkin ensisijaisesti rahoittaa kansallisesti, esim. uudella Laajakaistaohjelmalla.

Yhteenvedo: Alueellisten suunnitelmien laatiminen tulevalle kaudelle on aiempaa vaativampaa, koska on välttämätöntä tehdä voimakkaampia priorisointeja rahoituksen kohdentumisesta. Rakennerahasto-ohjelmien resurssit todennäköisesti kasvavat tulevalle kaudella ja yhteensovitus maaseuturahaston kanssa on entistä tärkeämpää. Alueiden menestystekijöitä ovat tuottavuus, osaaminen ja saavutettavuus. Tarveanalyysin valmistelua jatketaan keskustelun ja ELY-keskusten analyysien pohjalta.

b) CAP-suunnitelmaan liittyvä ennakoarviointi

Eero Pehkonen kertoi CAP-suunnitelmaan liittyvän ennakoarvioinnin aloittamisesta. Ennakoarviointi koskee nyt ensimmäistä kertaa sekä I- että II-pilarin toimia. Ennakoarvioinnin lisäksi CAP-suunnitelmasta tehdään ympäristöarviointi. Tarjouskilpailu, joka sisältää molemmat arvioinnit avataan kevään tai alkukesän aikana ja arvioitsijat on tarkoitus valita loppukesällä. Tarjouspyyntöasiakirjoja valmistellaan parhaillaan.

CAP-suunnitelman laatimiseen liittyvä lausuntokierros järjestettiin huhtikuussa ja se päättyi 30.4. Kierroksella saatiin neljä lausuntoa: YM:stä, STM:stä ja kahdelta ympäristöjärjestöltä.

c) Ota kantaa –tilanne

Marianne Selkäinaho esitteli yhteenvedon alkuvuodesta suurelle yleisölle tehdyn Ota kantaa –kuulemisen tuloksista. Kuulemiseen osallistui 2486 eri henkilöä tai tahoa. Vastajaista suurin osa, noin 1600 oli maatalousyrittäjiä. Suurimmaksi haasteeksi maaseudulla koettiin työpaikkojen puute ja heikko ikärakenne. Eniten toimia kaivattiin investointeihin, palveluihin työpaikkojen luomiseen ja maataloustuottajien taloudellisen tilanteen parantamiseen. Ota kantaa –kuulemisen yhteenvedosta on valmisteilla muistio, joka julkaistaan myöhemmin MMM:n nettisivuilla.

d) Tilannekatsaukset / keskeisiä havaintoja viimeisimmistä työpajoista:

EIP-työpaja (3.5.2019)

Leena Anttila kertoi 3.5.2019 pidetyssä EIP-työpajassa esiin nousseista asioista. Työpajassa keskusteltiin mm. maaseudun innovaatioryhmien toimialan mahdollisesta laajennustarpeesta maataloudesta muillekin toimialoille. Lisäksi pohdittiin, miten toimintaa saataisiin enemmän viljelijöitä hyödyttäväksi, esim. erikokoisilla ja erityyppisillä tuilla. Tarvetta olisi myös alueellisille EIP-ryhmille sekä EIP-ryhmien kokoon juoksemisen innovaatiotukitoiminnoille, jotka (jälkimmäiset) voisivat sijaita tulevan kauden CAP-verkostossa.

Keskustelussa tuotiin esiin, että toimenpiteen tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen, jotta viljelijät lähtisivät mukaan. Nykyisistä EIP-hankkeista kaivataan lisää tietoa. Yhteyttä Älykkäät kylät –konseptiin täytyy pohtia. Kaiken kaikkiaan tulevan kauden toimenpiteistä pitää saada vaikuttavia ja toimivia kokonaisuuksia ja estää päällekkäisyyksiä.

Maatalouden geenivarojen suojelun ja käytön edistäminen (28.1.2019)

Eero Pehkonen kertoi tuloksia Maatalouden geenivarojen suojelun ja käytön edistämisen työpajasta. Työpajassa pohdittiin mm. tulisiko geenivarojen säilyttämiseen liittyviä toimia rahoittaa tulevalla kaudella ympäristökorvauksen vai yhteistyö-toimenpiteen kautta.

Keskustelussa nostettiin esiin, että geenivaroihin liittyviä hankkeita olisi ollut mahdollista rahoittaa nykyiselläkin kaudella, mutta asiasta ei ole ollut riittävästi tietoa. Osin geenivarojen säilyttämistä rahoitetaan tuotantosidonnaisten I-pilarin tukien kautta. Myös potentiaalista yritysnaäkökulmaa pitäisi hyödyntää, esim. elintarvikejalostuksessa ja matkailussa.

CLLD kansainvälinen työkokous (CLLD working meeting 24.4.2019)

Laura Jänis kertoi, että MMM järjestää 24.4.2019 kansainvälisen työkokouksen, jossa keskustellaan monirahastaisen paikallisen kehittämisen (CLLD) järjestämisestä seuraavalla rahastokaudella. Kokoukseen on tulossa Leader-viranomaisia useista Euroopan maista, sekä komission edustaja. Suomesta osallistuu myös EMKR:n, EAKR:n ja ESR:n ohjelmien hallintoviranomaiset. Ruotsissa on jo kuluvalle ohjelmakaudella toteutettu monirahastoista Leaderiä ja ruotsalaiset kertovat kokemuksiaan sen toteuttamisesta.

TEM on teettänyt Itä-Suomen yliopistolla selvityksen CLLD:n käyttöönotosta rakennerahasto-ohjelmassa. Alueet ovat suhtautuneet käyttöön ottoon varauksellisesti ja rahoittaisivat paikallislähtöistä kehittämistä kaupungeissa mieluummin yksittäisinä hankkeina.

5. Muut asiat: Työryhmän työsuunnitelma syksyille 2019

Työryhmän työsuunnitelma syksyille 2019 valmistellaan seuraavaan kokoukseen. Alustavia hahmotelmia tulevan kauden toimenpiteiksi on tekeillä. Eri toimia ja rahoitusvälineitä on tarkoitus koota yhteen aiempaa laajemmiksi toimenpiteiksi. Tärkeää olisi myös sisällyttää niihin vahva uudistamisnäkökulma.

6. Seuraavat kokoukset

Työryhmän seuraava kokous pidetään 14.6.2019 klo 10-13.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:00.